

Viedās administrācijas un
reģionālās attīstības
ministrija

Domes deputāta un pašvaldības darbības pamati. Pašvaldību likums

**Vebinārs 2025. gada pašvaldību vēlēšanās jaunieievēlētās domes
deputātiem**

2025. gada 28. jūlijā

Viedās administrācijas un
reģionālās attīstības
ministrija

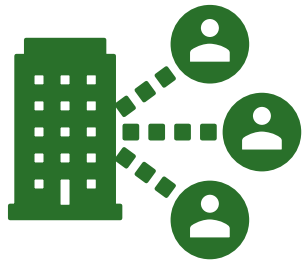
Saturs

- I. Pašvaldības institucionālā struktūra**
- II. Komitejas**
- III. Lēmumu pieņemšana domē**
- IV. Domes un komiteju sēdes**
- V. Deputāta pilnvaru īstenošana**
- VI. Sabiedrības iesaiste**
- VII. Saistošo noteikumu izstrāde**

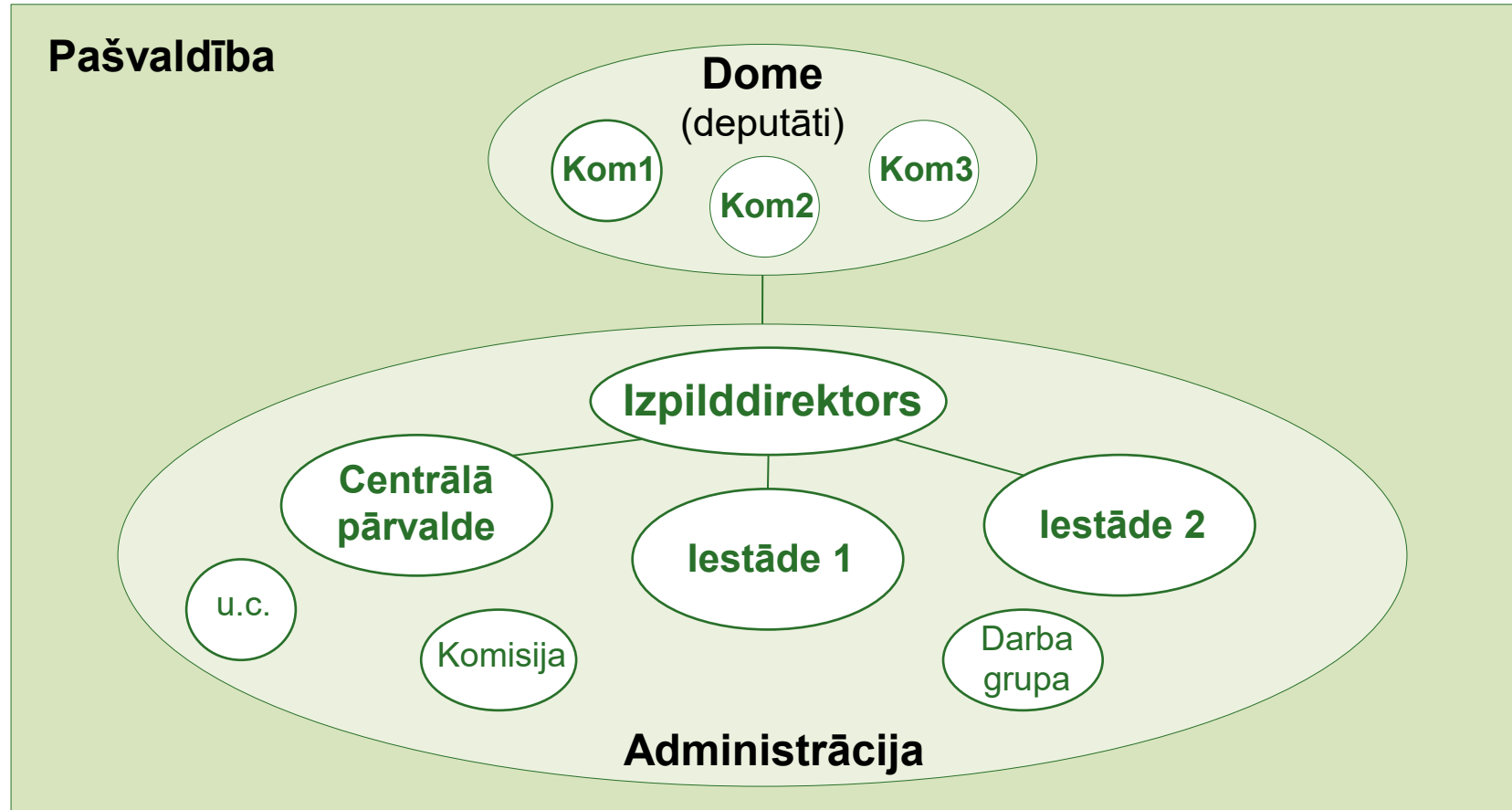

Viedās administrācijas un
reģionālās attīstības
ministrija

I. Pašvaldības institucionālā struktūra

Pašvaldība

Viedās administrācijas un
reģionālās attīstības
ministrija

I. Pašvaldības institucionālā struktūra

Administrācija

- **Pastarpinātā pārvalde** – pašvaldības iestādes un amatpersonas
- Pašvaldībai noteikto **funkciju un uzdevumu izpildes** nodrošināšanai
- **Struktūru** nosaka pašvaldības **nolikumā**

Vienīgi **domes kompetencē** ir izveidot un reorganizēt administrāciju, tostarp:

- ✓ izveidot, reorganizēt un likvidēt tās sastāvā esošās **institūcijas**,
- ✓ izdot institūciju nolikumus,
- ✓ iecelt un atbrīvot no amata **izpilddirektoru**, viņa **vietnieku** un **iestāžu vadītājus**.

Kapitālsabiedrības, biedrības un nodibinājumi neietilpst pašvaldības administrācijā, kā arī nav atvasinātas publiskas personas – pašvaldības sastāvā, – tās ir **atsevišķas patstāvīgas juridiskas personas**.

Viedās administrācijas un
reģionālās attīstības
ministrija

I. Pašvaldības institucionālā struktūra

Administrācija

Dome izveido **centrālo pārvaldi**

— **pašvaldības iestādi**, kas nodrošina domes un komiteju organizatorisko un tehnisko apkalpošanu un pilda citas pašvaldības nolikumā noteiktās funkcijas.

Dome izdod **centrālās pārvaldes nolikumu**.

Dome pilnvaro pašvaldības **administrācijas** iestādi vai amatpersonu **izdot administratīvo aktu** pašvaldības vārdā, izņemot gadījumu, kad likums vai Ministru kabineta noteikumi tieši nosaka to pašvaldības institūciju, tostarp domi, kuras kompetencē ir administratīvā akta izdošana.

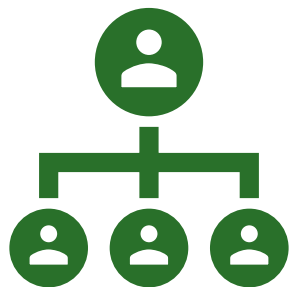

Viedās administrācijas un
reģionālās attīstības
ministrija

I. Pašvaldības institucionālā struktūra

Domes priekšsēdētāja vietnieki

Domes priekšsēdētāja **vietnieks aizvieto domes priekšsēdētāju** viņa **prombūtnes laikā** pašvaldības nolikumā noteiktajā kārtībā un apjomā.

Domes priekšsēdētājam **var būt vairāki** vietnieki.

Pašvaldības nolikumā nosaka vietnieku:

- ✓ **skaitu**;
- ✓ **kompetenci**, tostarp domes priekšsēdētāja aizvietošanas kārtību (*secību!*).

Ja **domes priekšsēdētājs** ir **atlaists, atbrīvots, atstādināts** vai **atkāpies** no amata pienākumu pildīšanas vai citu iemeslu dēļ vairs **nespēj pildīt** priekšsēdētāja pienākumus, priekšsēdētāja **vietnieks pilda** domes priekšsēdētāja pienākumus.

Viedās administrācijas un
reģionālās attīstības
ministrija

II. Komitejas Komitejas ievēlēšana

Pēc domes priekšsēdētāja un priekšsēdētāja vietnieka ievēlēšanas **no domes deputātiem ievēlē komitejas.**

Komitejas, to kompetenci un skaitlisko sastāvu nosaka pašvaldības nolikumā.

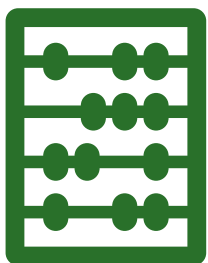
Komitejas locekļu skaits ≥ 3 .

Katrs deputāts ir ≥ 1 komitejas loceklis.

Ja deputāts vēlas **izbeigt darbību komitejā** → iesniedz **iesniegumu** domei → **dome lemj** par viņa atbrīvošanu no komitejas locekļa pienākumu pildīšanas → attiecīgā deputātu kandidātu saraksta **deputāti ir tiesīgi izvirzīt citu** deputātu dalībai komitejā.

Viedās administrācijas un
reģionālās attīstības
ministrija

II. Komitejas Proporcionalitātes princips

$$\frac{\text{deputātu skaits, kas domē ievēlēti no deputātu kandidātu saraksta}}{\text{domes deputātu skaits}} = \frac{\text{komitejā ievēlējamo deputātu skaits no deputātu kandidātu saraksta}}{\text{komitejas locekļu skaits}}$$

Proporcionalitātes principu **var neievērot** gadījumā, kad tas nav iespējams **objektīvu iemeslu dēļ**:

- lai nodrošinātu katra deputāta dalību ≥ 1 komitejā
 - matemātisku iemeslu dēļ
- kad visi no kandidātu saraksta ievēlētie deputāti atsakās no dalības komitejā

Dome var **izveidot** vai likvidēt komiteju, vai **mainīt** tās **locekļu skaitu** (*grozījumi pašvaldības nolikumā!*) → lemj par **jaunu komitejas sastāvu**, ievērojot proporcionalitāti

Viedās administrācijas un
reģionālās attīstības
ministrija

II. Komitejas Komitejas kompetence

Dome **izveido vismaz** šādas komitejas:

- finanšu
- attīstības
- sociālo, izglītības un kultūras

Komiteja **pašvaldības darba reglamentā** noteiktajā kārtībā:

- **sagatavo** domes lēmumu projektus, **izskata** saņemtos **domes lēmumu projektus** un citus jautājumus **pirms** to iekļaušanas **domes sēdes** darba kārtībā;
- **sniedz atzinumus** jautājumos, kuri ir komitejas kompetencē;
- veic citus pienākumus.

! Komiteja nepieņem lēmumus ar galēju noregulējumu !

Viedās administrācijas un
reģionālās attīstības
ministrija

II. Komitejas Komitejas sēdes sasaukšana

Par komitejas sēdes **darba kārtību**, izskatāmajiem **materiāliem**, norises **laiku un vietu** **deputātus informē** pašvaldības darba reglamentā noteiktajā kārtībā.

Komitejas **ārkārtas sēdi** sasauc **komitejas priekšsēdētājs**:

- pēc savas **iniciatīvas**;
- 24 h laikā pēc **domes priekšsēdētāja** vai **$\geq 1/3$ komitejas locekļu** pieprasījuma.

Viedās administrācijas un
reģionālās attīstības
ministrija

II. Komitejas Komitejas sēdes norise

Komitejas sēde **notiek**, ja tajā **piedalās > 1/2** komitejas locekļu.

Komitejas **lēmumu** pieņem ar **klātesošo** komitejas locekļu balsu **vairākumu**.

Ja balsis **sadalās vienādi**, **izšķirošā** ir komitejas **priekšsēdētāja** balss.

Komitejas priekšsēdētāja prombūtnē viņa pienākumus pilda komitejas priekšsēdētāja **vietnieks**.

Komitejas sēdi **protokolē**, kā arī veic **audioierakstu vai audiovizuālo** ierakstu.

Viedās administrācijas un
reģionālās attīstības
ministrija

II. Komitejas Komiteju apvienotā sēde

Var sarīkot, lai izskatītu **kopīgu** jautājumu, kas skar visu šo komiteju kompetenci.

Apvienoto sēdi **sasauc un vada**:

- tās komitejas priekšsēdētājs, **kura ierosinājusi** sasaukt apvienoto sēdi;
- komiteju priekšsēdētāji **vienojas par citu** sēdes vadītāju no sava vidus;
- **domes priekšsēdētājs**, ja sēdē piedalās finanšu komiteja.

Komiteju apvienotā sēde **notiek**, ja tajā piedalās > **1/2 katras** komitejas locekļu.

Komiteju apvienotajā sēdē **izskatītos jautājumus atkārtoti var neizskatīt** komitejas sēdē.

Viedās administrācijas un
reģionālās attīstības
ministrija

III. Lēmumu pieņemšana domē Lēmuma projekta iesniegšana

Domes sēdē izskatāmu lēmuma projektu **var iesniegt:**

- domes **priekšsēdētājs**;
- domes **komiteja**;
- domes **deputāts**;
- domes ārkārtas sēdes ierosinātājs;
- pašvaldības izpilddirektors;
- iedzīvotāju padome.

Viedās administrācijas un
reģionālās attīstības
ministrija

III. Lēmumu pieņemšana domē

Lēmuma projekts

Pašvaldības darba **reglamentā** nosaka domes lēmuma projekta:

- ✓ sagatavošanu
- ✓ iesniegšanu
- ✓ reģistrēšanu
- ✓ izskatīšanu pašvaldības institūcijās, tostarp
 - ✓ tiesiskuma iepriekšēju pārbaudi
 - ✓ atbilstības pašvaldības budžetam izvērtēšanu
- ✓ atzinuma saņemšanu no domes **komitejām**.

Viedās administrācijas un
reģionālās attīstības
ministrija

III. Lēmumu pieņemšana domē Domes kārtējās sēdes sasaukšana

Dome lēmumus pieņem domes sēdē.

Domes priekšsēdētājs domes kārtējo sēdi sasauc atbilstoši nepieciešamībai, bet ne retāk kā 1x mēnesī.

Domes deputātiem paziņo domes kārtējās sēdes darba kārtību, norises laiku un vietu pašvaldības darba reglamentā noteiktajā kārtībā.

Domes lēmumu projekti, atzini par tiem un citi izziņas materiāli, kas noteikti pašvaldības darba reglamentā, ir pieejami domes deputātiem ne vēlāk kā 3 d.d. pirms domes kārtējās sēdes.

Viedās administrācijas un
reģionālās attīstības
ministrija

III. Lēmumu pieņemšana domē

Domes ārkārtas sēdes sasaukšana

- Sasauc domes **priekšsēdētājs**:
 - ✓ pēc **savas iniciatīvas**;
 - ✓ pēc **pieprasījuma**:
 - $\geq 1/3$ deputātu;
 - viedās administrācijas un reģionālās attīstības ministrs;
 - Ministru kabinets.

- Sasauc $\geq 1/3$ **deputātu**, ja domes priekšsēdētājs un viņa vietnieks ir kavēti pildīt pienākumus vai amatu neieņem un nepieciešams nodrošināt pašvaldības darba nepārtrauktību → **paziņo ministram**.

Viedās administrācijas un
reģionālās attīstības
ministrija

III. Lēmumu pieņemšana domē Domes ārkārtas sēdes sasaukšana

Domes **lēmumu projekti, atzinumi** par tiem un citi **izziņas materiāli**, kas noteikti pašvaldības darba reglamentā, ir **pieejami** visiem domes **deputātiem ne vēlāk kā 3 h pirms** domes ārkārtas sēdes.

! Ārkārtas sēdē **neskata pašvaldības budžetu** un tā grozījumus.

Viedās administrācijas un
reģionālās attīstības
ministrija

III. Lēmumu pieņemšana domē

Domes ārkārtas sēdes darba kārtība

Ja ārkārtas sēdi sasauc domes **priekšsēdētājs** pēc savas iniciatīvas vai **paši deputāti**, norāda ierosinātā jautājuma **steidzamības pamatojumu**, tai skaitā **sekas**, kas iestāsies, ja jautājums netiks risināts steidzami.

Ja domes ārkārtas sēdes sasaukšanu **pieprasa $\geq 1/3$ deputātu**, ierosināto jautājumu steidzamības **pamatojumu norāda iesniegumā**.

→ Ja **steidzamības pamatojuma nav** vai dome to atzīst par **nepietiekamu**, **dome var lemt par jautājuma izslēgšanu** no darba kārtības.

! Citos gadījumos ārkārtas sēdes **darba kārtību negroza**.

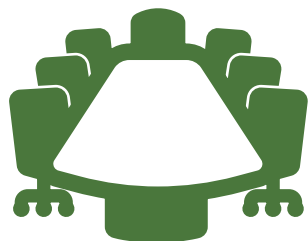
Viedās administrācijas un
reģionālās attīstības
ministrija

III. Lēmumu pieņemšana domē Kvorums

Sēde notiek, ja **piedalās > 1/2 domes deputātu – kvorums**.

Sēdes vadītājs **pārbauda kvorumu** pirms katra balsojuma.

Ja **nav** kvoruma, sēdi **slēdz** vai **pārtrauc**.

Ja uz domes sēdi **neierodas deputātu kvorums**, sēdes vadītājs **sasauc atkārtotu**:

- **kārtējo** sēdi — ne agrāk kā pēc 7 un ne vēlāk kā pēc 14 dienām, ja nepieciešams, papildinot darba kārtību;
- **ārkārtas** sēdi — ne vēlāk kā nākamajā darbdienā sēdes darba kārtībā iekļauto jautājumu izskatīšanai.

Sasaucot **atkārtotu** domes sēdi, par tās darba kārtību, norises laiku un vietu sēdes vadītājs **informē viedās administrācijas un reģionālās attīstības ministru**.

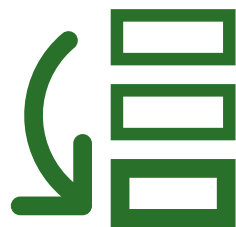
Viedās administrācijas un
reģionālās attīstības
ministrija

III. Lēmumu pieņemšana domē

Domes sēdes darba kārtība

Darba kārtība

– nosaka domes priekšsēdētājs –

- ✓ iekļautos jautājumus izskata norādītajā **secībā**;
- ✓ **secību** var mainīt ar **> 1/2 klātesošo** deputātu piekrišanu balsojot;
- ✓ darba kārtību var grozīt – **izslēgt jautājumu vai papildināt ar jaunu** – ar **≥ 2/3 klātesošo** deputātu piekrišanu balsojot (*izņemot ārkārtas sēdei*).

Viedās administrācijas un
reģionālās attīstības
ministrija

III. Lēmumu pieņemšana domē Balsošana

Domes lēmums ir **pieņemts**, ja par to nobalso:

- **> 1/2 klātesošo** domes deputātu;
- **> 1/2** domes deputātu – par **priekšsēdētāja, izpilddirektora** un viņu **vietnieku iecelšanu** un **atbrīvošanu**.

Ar **vēlēšanu zīmēm** balso par:

- domes priekšsēdētāju un viņa vietnieku;
- izpilddirektoru.

Dome var lemt par **elektroniskās balsošanas rīku** – ja tiek nodrošināta deputāta autentifikācija un balsojuma atklātums → atrunā pašvaldības darba reglamentā.

Viedās administrācijas un
reģionālās attīstības
ministrija

III. Lēmumu pieņemšana domē Klātesamība balsojumā

Deputāts ir uzskatāms par **klātesošu balsošanā**, ja viņš ir balsojis "**par**", "**pret**" vai "**atturas**".

Deputātam ir **tiesības** un atsevišķos gadījumos – pienākums **nepiedalīties balsojumā**.

Tādā gadījumā viņš **nav klātesošs konkrētajā balsojumā**, bet tas neietekmē kvorumu, kas nepieciešams sēdes norisei.

Sēdes gaitu **protokolē** un veic tās **audiovizuālu** ierakstu.

! Atsevišķi par lēmumu pieņemšanas procesu un sabiedrības iesaisti tajā aicinām skatīt **prezentācijā** VARAM 14.12.2022. konferencei [VARAM tīmekļvietnē](#).

Viedās administrācijas un
reģionālās attīstības
ministrija

IV. Domes un komiteju sēdes Sēdes atklātība

Sēde un balsošana ir **atklāta**.

Sēdi vai tās daļu **pasludina par slēgtu**, ja nepieciešams izskatīt jautājumu, kas skar:

- ✓ personas privāto dzīvi;
- ✓ bērnu intereses;
- ✓ adopcijas noslēpumu;
- ✓ komercnoslēpumu;
- ✓ citu informāciju, kuras izpaušana ir aizliegta saskaņā ar likumu.

Pašvaldības nolikumā nosaka kārtību, kādā **iedzīvotāji var piedalīties domes un tās komiteju sēdēs**.

Pašvaldība savā oficiālajā **tīmekļvietnē** nodrošina **domes sēdes audiovizuālu tiešraidi**.

Viedās administrācijas un
reģionālās attīstības
ministrija

IV. Domes un komiteju sēdes Videokonferences sarunu rīka izmantošana

Pašvaldības **nolikumā** var paredzēt :

- gadījumus, kad **sēde var notikt attālināti**;
- ka **deputāts klātienēs** sēdē **piedalīsies attālināti**, ja nevar ierasties uz:
 - ✓ kārtējo sēdi veselības stāvokļa vai komandējuma dēļ;
 - ✓ ārkārtas sēdi.

Pašvaldības darba **reglamentā** nosaka tiešsaistes **videokonferences** sarunu rīka **izmantošanas** kārtību, tostarp:

- kā deputāts **reģistrējas** dalībai un **balso**;
- kā tiek nodrošināts sēdes **atklātums** un to sēdes dalībnieku **iespēja izteikties** par sēdē izskatāmajiem jautājumiem, kuri nav domes deputāti.

Viedās administrācijas un
reģionālās attīstības
ministrija

IV. Domes un komiteju sēdes Informācijas pieejamība

	Komitejas sēde	Domes sēde	
Darba kārtība, laiks, vieta	Nekavējoties pēc sēdes sasaukšanas publicē tīmekļvietnē	kārtējā	ārkārtas
		3 d.d. pirms sēdes publicē tīmekļvietnē un izliek apmeklētājiem pieejamā vietā	Pirms sēdes publicē tīmekļvietnē
Lēmumu projekti	-	Publiski pieejami 3 d.d. pirms sēdes	-
Protokols	Publicē tīmekļvietnē 3 d.d. pēc parakstīšanas		
Lēmumi	-	Publicē tīmekļvietnē 3 d.d. pēc parakstīšanas	
Ieraksts	Audio vai audiovizuāls ieraksts → publiski pieejams	Audiovizuāls ieraksts → publicē tīmekļvietnē 5 d.d. laikā pēc sēdes	

Viedās administrācijas un
reģionālās attīstības
ministrija

V. Deputāta pilnvaru īstenošana

Deputāta pienākumi

Pašvaldības domes deputāta statusa likums

Deputātam domē ir pienākums:

- piedalīties domes sēdēs, kā arī tās institūcijas sēdēs, kuras sastāvā viņš ievēlēts;
- ievērot šā likuma, kā arī attiecīgās domes nolikuma un sēžu reglamenta prasības;
- izpildīt domes, tās priekšsēdētāja un to institūciju vadītāju norādījumus un uzdevumus, kuru sastāvā deputāts ievēlēts.

Ja deputāts **nevar ierasties** uz domes **sēdi** vai attiecīgās institūcijas sēdi, viņam **līdz sēdes sākumam par to jāpaziņo** domes priekšsēdētājam vai tās institūcijas vadītājam, kuras sastāvā viņš ievēlēts.

Viedās administrācijas un
reģionālās attīstības
ministrija

V. Deputāta pilnvaru īstenošana

Deputāta tiesības domes sēdē

Deputātam ir tiesības:

- iesniegt priekšlikumus, izteikt piezīmes un iebildumus **par sēdes darba kārtību**, apspriežamo **jautājumu būtību** un izskatīšanas **secību**;
- **iesniegt** lēmumu un citu **dokumentu projektus**, kā arī priekšlikumus par grozījumiem tajos.

Institūcija, kura saņēmusi deputāta priekšlikumus un piezīmes, tos **izskata** un par izskatīšanas rezultātiem **paziņo deputātam 10 d.d. laikā** no to saņemšanas dienas.

Mutvārdu priekšlikumu, piezīmju un iebildumu **izskatīšanas** kārtību, tai skaitā termiņus, dome ir tiesīga noteikt **pašvaldības darba reglamentā**.

Viedās administrācijas un
reģionālās attīstības
ministrija

V. Deputāta pilnvaru īstenošana

Deputāta tiesības domes sēdē

Deputātam ir tiesības:

- piedalīties **debatēs**, uzdot **jautājumus**, sniegt **uzziņas**;
- pēc balsošanas **izteikties** par balsošanas **motīviem**.

Domes sēdes **protokolā** ieraksta:

- ✓ to deputātu vārdu un uzvārdu, kuri **izteikušies** par balsošanas **motīviem**;
- ✓ pēc deputāta pieprasījuma viņa izteiktā **viedokļa** vai izteikšanās par balsošanas **motīvu kopsavilkumu**.

Deputātam **5 d.d. laikā** pēc domes sēdes protokola parakstīšanas ir tiesības rakstveidā iesniegt domes priekšsēdētājam savu **viedokli** par domes sēdē izskatītu **jautājumu**. Deputāta viedokli **pievieno** domes sēdes **protokolam**, un tas kļūst par neatņemamu domes sēdes protokola sastāvdaļu.

Viedās administrācijas un
reģionālās attīstības
ministrija

V. Deputāta pilnvaru īstenošana Deputāta tiesības vēlēšanu apgabalā

Deputātam ir tiesības saņemt informāciju:

- **pieprasīt** no valsts un pašvaldības iestāžu amatpersonām, valsts un pašvaldības kapitālsabiedrību valdēm **mutvārdu vai rakstveida paskaidrojumus** jautājumos, **kas skar** attiecīgās pašvaldības vai viņa vēlēšanu apgabala **vēlētāju intereses**;
- **iepazīties** ar valsts un pašvaldības iestāžu, kā arī pašvaldības kapitālsabiedrību **dokumentāciju**, **kas skar** attiecīgās pašvaldības intereses, ja tas ar likumu nav aizliegts;
- **iesniegt** priekšlikumus un **pieprasījumus** kapitālsabiedrību un iestāžu amatpersonām.

Paskaidrojumus iesniedz vai par pieprasījumu izskatīšanas rezultātiem **deputātu informē 10 d.d. laikā** no pieprasījuma saņemšanas dienas.

Viedās administrācijas un
reģionālās attīstības
ministrija

V. Deputāta pilnvaru īstenošana Deputāta tiesības vēlēšanu apgabalā

Pašvaldības **iestāžu un kapitālsabiedrību vadītājiem** un citām amatpersonām deputāta vēlēšanu apgabala teritorijā **ir pienākums**:

- ārpus kārtas **pieņemt** deputātu un sniegt viņam **paskaidrojumus**;
- **izsniegt** deputātam viņa pilnvaru realizēšanai **nepieciešamo informāciju**.

Paskaidrojumus un informāciju deputātiem **izsniedz 10 d.d. laikā** no pieprasījuma saņemšanas dienas.

! Vairāk par domes deputāta pilnvarām aicinām skatīt materiālā «**Pašvaldības domes deputāta tiesību izmantošana pilnvaru realizācijai**» [**VARAM tīmekļvietnē**](#).

Viedās administrācijas un
reģionālās attīstības
ministrija

V. Deputāta pilnvaru īstenošana

Deputāta tiesību aizsardzība

Deputātam **var atteikt iepazīties** ar noteikta satura dokumentāciju, **ja to liedz likums**.

Deputāts institūcijas **atteikumu atbildēt** uz iesniegumu vai informācijas pieprasījumu vai atbildes un informācijas **nesniegšanu var pārsūdzēt** Iesniegumu likumā un Informācijas atklātības likumā noteiktajā kārtībā – **administratīvajā tiesā**.

Deputātam ir **brīvais pārstāvības mandāts**, tādēļ pašvaldības domes un deputātu savstarpējie **strīdi nav risināmi** hierarhiski **augstākā iestādē**.

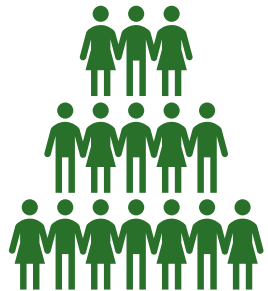
Deputāta strīds ar domi ir publiski tiesisks strīds un izriet no domes rīcības izpildu varas sfērā → tas nozīmē, ka **deputāta subjektīvo publisko tiesību aizskāruma pārbaudi** uz deputāta pieteikuma pamata veic **administratīvā tiesa**.

Viedās administrācijas un
reģionālās attīstības
ministrija

VI. Sabiedrības iesaiste

Sabiedrības iesaistes pakāpes

Sabiedrības informēšana

Sabiedrības uzklausišana

Sabiedrības līdzdalība

Viedās administrācijas un
reģionālās attīstības
ministrija

VI. Sabiedrības iesaiste Pašvaldības darba atklātums

Pašvaldība sabiedrībai sniedz **patiesu un objektīvu informāciju**, pēc iespējas izmantojot **dažādus saziņas kanālus**.

Pašvaldība ir tiesīga izdot **informatīvo izdevumu** – periodisku iespiedtehnikā izdotu izdevumu, kurā tā:

- informē par **autonomo funkciju un brīvprātīgo iniciatīvu** izpildi,
- publicē **normatīvajos aktos noteikto** informāciju.

Pārpublicē arī elektroniski **pašvaldības oficiālajā tīmekļvietnē**, norādot atsauci uz informatīvā izdevuma izdošanas datumu un numuru.

! Aicinām iepazīties ar metodiskajiem materiāliem **par informatīvā izdevuma un**
● **internetā publicējamās informācijas sagatavošanu** [VARAM tīmekļvietnē](#).

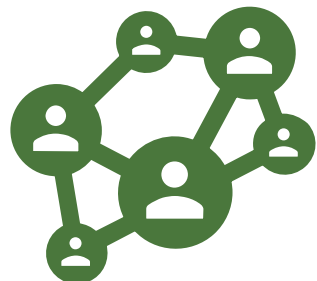

Viedās administrācijas un
reģionālās attīstības
ministrija

VI. Sabiedrības iesaiste Konsultācijas ar sabiedrību

Valsts pārvaldes iekārtas likuma mērķis:

nodrošināt demokrātisku, tiesisku, efektīvu, atklātu un sabiedrībai pieejamu valsts pārvaldi

Šā likuma mērķa sasniegšanai iestāde savā darbībā **iesaista sabiedrības pārstāvjus** (sabiedrisko organizāciju un citu organizētu grupu pārstāvjus, atsevišķas kompetentas personas), iekļaujot viņus **darba grupās, konsultatīvajās padomēs vai lūdzot sniegt atzinumus.**

Nodrošinot sabiedrības līdzdalību savā darbībā, iestāde **var izmantot arī citus** normatīvajos aktos noteiktos sabiedrības iesaistīšanas veidus.

! Aicinām iepazīties ar Valsts kancelejas izstrādātajām [Vadlīnijām sabiedrības līdzdalības nodrošināšanai valsts pārvaldē!](#) (2022)

Viedās administrācijas un
reģionālās attīstības
ministrija

VI. Sabiedrības iesaiste Konsultācijas ar sabiedrību

Domei ir **tiesības** un noteiktos gadījumos arī **pienākums** organizēt **konsultācijas ar iedzīvotājiem**, kā arī noteikt citus sabiedrības iesaistes veidus, lai **veicinātu** iedzīvotāju **interesu ievērošanu un pašvaldības ilgtspējīgu attīstību**.

Pašvaldība savā darbībā **atbalsta pilsoniskās sabiedrības organizācijas** (biedrības un nodibinājumus) tās teritorijā.

Pašvaldības **nolikumā** nosaka kārtību, kādā:

- pašvaldība sadarbojas ar pilsoniskās sabiedrības organizācijām (biedrībām un nodibinājumiem) un **nodrošina sabiedrības iesaisti** pašvaldības darbā;
- organizējama **publiskā apspriešana**
- kārtību, kādā iedzīvotāji var **piedalīties domes** un tās **komiteju sēdēs**.

Viedās administrācijas un
reģionālās attīstības
ministrija

VI. Sabiedrības iesaiste

Sabiedrības iesaistes formas

- Informatīvais izdevums (52. pants)
- Komisijas un konsultatīvās padomes (53. pants)
- Publiskā apspriešana (54., 55. pants)
- Kolektīvais iesniegums (56., 57. pants)
- Iedzīvotāju padome (58. pants)
- Līdzdalības budžets (59.-62. pants) – no 01.01.2025.
- Pašvaldības referendums (63. pants) – no 01.09.2024.,
Vietējo pašvaldību referendumu likums

Plašāk par Pašvaldību likumā noteiktajiem sabiedrības iesaistes rīkiem u.c. aicinām skatīt prezentācijā «**Sabiedrības iesaiste pašvaldības darbā. Pašvaldību likums**» [VARAM tīmekļvietnē](#).

Viedās administrācijas un
reģionālās attīstības
ministrija

VI. Sabiedrības iesaiste

Kolektīvais iesniegums

Iesnieguma saturs:

- ☒ **prasījums pašvaldībai** par tās **kompetences** jautājumiem, ietverot pamatojumu
- ☒ **kontaktpersona** – fiziskā persona, kas pilnvarota pārstāvēt kolektīvā iesnieguma iesniedzējus, tās adresi un kontaktinformāciju
- ☒ **katra** iesniedzēja – parakstītāja **vārds**, **uzvārds** un **personas kods**
- ☐ nepieņemams demokrātiskā sabiedrībā vai klaji aizskarošs
- ☐ pārkāpj vērtības, kas respektē cilvēka cieņu, brīvību, demokrātiju, vienlīdzību, tiesiskumu un cilvēktiesības, tostarp minoritāšu tiesības

Viedās administrācijas un
reģionālās attīstības
ministrija

VI. Sabiedrības iesaiste Kolektīvais iesniegums

Pašvaldība **7 darbdienu** laikā **izvērtē** iesnieguma atbilstību →

→ **izskata** **nākamajā domes** kārtējā **sēdē** + **uzaicina** iesniedzējus

→ lemj par iesnieguma **turpmāko virzību**

→ nosaka **atbildīgo** pašvaldības **institūciju**

Atbildīgā institūcija:

- **pēc 3 mēnešiem** domes **sēdē** **sniedz pārskatu** par iesnieguma virzību
- **ik pēc 3 mēnešiem** publicē **atskaiti** par virzību **tīmekļvietnē** un informē iesniedzējus

Ja dokuments **neatbilst** kolektīvā iesnieguma prasībām, pašvaldība **atbild** **iesniegumu likumā** noteiktajā kārtībā.

! **Shematisks** informatīvais materiāls par **kolektīvā iesnieguma** izskatīšanu pieejams [VARAM tīmekļvietnē](#).

Viedās administrācijas un
reģionālās attīstības
ministrija

VI. Sabiedrības iesaiste Iedzīvotāju padome

Konsultatīva institūcija, ko pašvaldība **var izveidot** vietējo kopienu iedzīvotāju interešu **pārstāvībai** un pašvaldības **teritorijas attīstībai**.

Padomes **loceklis**:

- ✓ ≥ 16 gadu
- ✓ Latvijas vai tāds ES dalībvalsts **pilsonis**, kas pastāvīgi uzturas Latvijā
- ✓ **nav** domes deputāts, pašvaldības izpilddirektors vai viņa vietnieks

Padomes **vēlētājs**:

- ✓ ≥ 16 gadu
- ✓ Latvijas vai tāds ES dalībvalsts **pilsonis**, kas pastāvīgi uzturas Latvijā
- ✓ atbilstība **pašvaldības noteiktiem** kritērijiem attiecībā uz **dzīvesvietu vai īpašuma piederību** (*ja noteikti padomes nolikumā*)

Viedās administrācijas un
reģionālās attīstības
ministrija

VI. Sabiedrības iesaiste Iedzīvotāju padome

Iedzīvotāju padomes **kompetencē** ir jautājumi, tai skaitā iespēja iesniegt domes lēmuma projektu, kas skar attiecīgās teritorijas iedzīvotāju intereses un izriet vismaz no šīm **pašvaldības funkcijām**:

- ✓ teritorijas labiekārtošana un sanitārā tīrība
- ✓ kultūras piedāvājums un atbalsts kultūras norisēm
- ✓ sekmēt un atbalstīt saimniecisko darbību.

Domei ir pienākums noskaidrot padomes **viedokli, pirms pieņemt lēmumu** par izmaiņām minēto pašvaldības funkciju izpildes kārtībā, ja tās var skart padomes darbības teritorijas iedzīvotāju intereses.

! Domnīcas «Providus» sagatavotās [Vadlīnijas iedzīvotāju padomju veidošanai pašvaldībās.](#)

Viedās administrācijas un
reģionālās attīstības
ministrija

VI. Sabiedrības iesaiste Iedzīvotāju padome

Iedzīvotāju **padomes nolikums** = **priekšnoteikums** padomes izveidei = **saistošie noteikumi**, kuros nosaka:

- ✓ padomes papildu **kompetenci**
- ✓ padomes darbības **teritoriju**
- ✓ padomes **locekļu skaitu**, izvirzīšanas kārtību no katras teritorijas → **iedzīvotāji**
- ✓ **ievēlēšanas kārtību** → **iedzīvotāji**
- ✓ padomes darbības **termiņu**
- ✓ padomes darba **organizāciju**
- ✓ kārtību, kādā pašvaldības **institūcijas izskata** padomes **iesniegumus**

Ja paredzētas **vairākas padomes**, tām jābūt vienādiem darbības principiem, kas atrunājami **vienā nolikumā**.

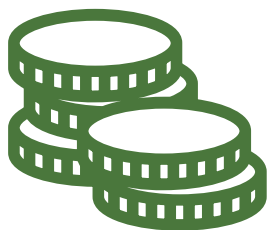
! **Shematisks** informatīvais materiāls par **iedzīvotāju padomes** izveidi pieejams **[VARAM tīmekļvietnē](#)**.

Viedās administrācijas un
reģionālās attīstības
ministrija

VI. Sabiedrības iesaiste Līdzdalības budžets

Pašvaldības gadskārtējā **budžetā** paredz finansējumu līdzdalības budžetam, sākot ar **2025. gadu**.

Likuma «Par valsts budžetu 2025. gadam un budžeta ietvaru 2025., 2026. un 2027. gadam» 19. pants paredz **pārejas kārtību**, līdz tiek sasniegts Pašvaldību likumā noteiktais līdzdalības budžeta apmērs – **vismaz 0,5%** no pašvaldības vidējiem viena gada IIN un NĪN faktiskajiem ieņēmumiem, kas tiek aprēķināti par pēdējiem 3 gadiem:

- **2025. gadā – ne mazāk kā 0,1%**
- **2026. gadā – ne mazāk kā 0,2%**
- 2027. gadā – ne mazāk kā 0,3%
- 2028. gadā – ne mazāk kā 0,4%

Viedās administrācijas un
reģionālās attīstības
ministrija

VI. Sabiedrības iesaiste Līdzdalības budžets

Līdzdalības budžetu **izlieto sabiedrības ierosinātiem teritorijas attīstības projektiem**, kas paredz:

- **ieguldījumu pašvaldībai** piederošā **īpašumā**
- **ieguldījumu citai** personai piederošā **īpašumā**, lai īstenotu pašvaldības autonomās funkcijas vai brīvprātīgās iniciatīvas
- **citu** pašvaldības **rīcību**, kuras rezultātā tiek **uzlabota** pašvaldības autonomo funkciju vai brīvprātīgo iniciatīvu īstenošana

Līdzdalības budžetu **iedala** līdzdalības budžeta **plānošanas vienībās** (var būt 1)

→ nosaka **attīstības programmā**

→ organizē **projektu** iesniegšanu un **atlasī**

Viedās administrācijas un
reģionālās attīstības
ministrija

VI. Sabiedrības iesaiste Līdzdalības budžets

Līdzdalības budžeta **nolikums** = saistošie noteikumi, kuros nosaka:

- pašvaldības **institūciju**, kas nodrošina projektu atlasī un uzrauga līdzdalības budžeta izlietošanu
- projekta **ieteikuma paraugu**
- projektu iesniegšanas **termiņu**, kas nav īsāks par 30 dienām
- projektu **atlases** kritērijus
- **balsošanas veidu** (klātienē, elektroniski) un kārtību
- balsošanas **termiņu**, kas nav īsāks par 14 dienām
- **balsu skaitīšanu** un īstenojamo projektu noteikšanu

VARAM tīmekļvietnē izveidota atsevišķa sadaļa [Līdzdalības budžets](#), kurā pieejami *informatīvie materiāli*, *semināru ieraksti*, *biežāk uzdotie jautājumi*, kā arī cita noderīga informācija, kas saistīta ar līdzdalības budžetu.

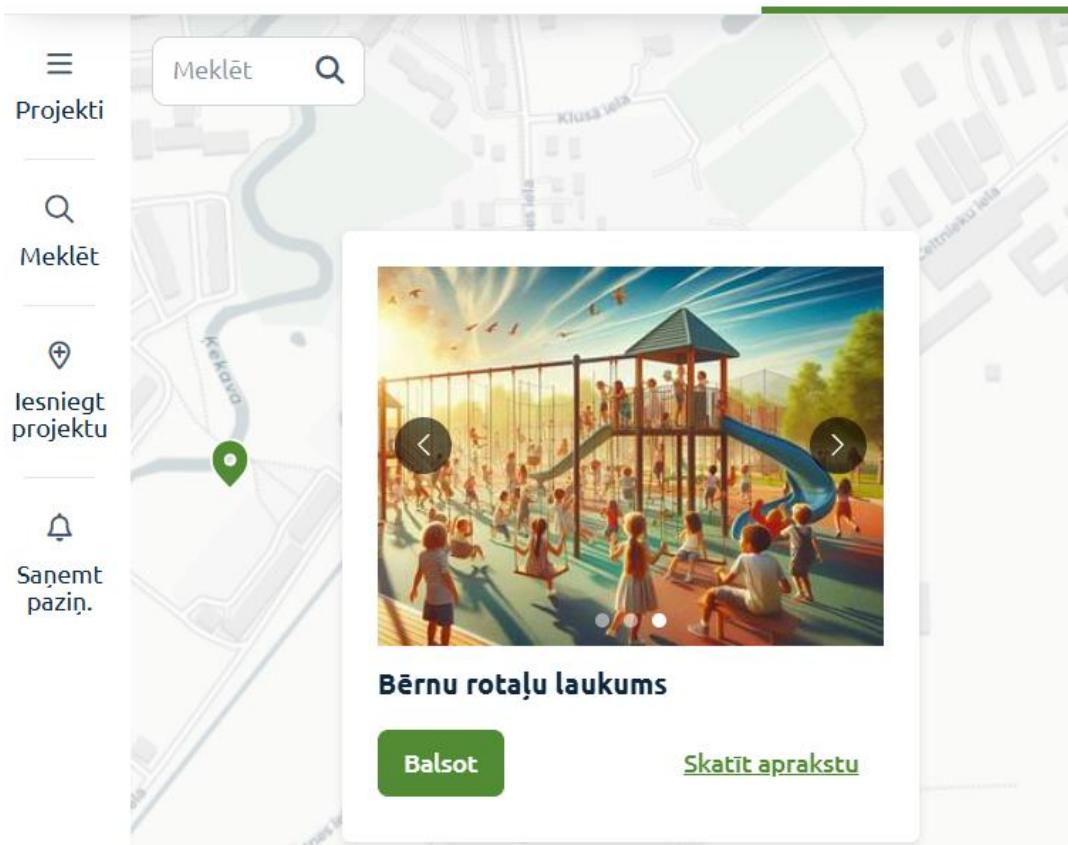

Viedās administrācijas un
reģionālās attīstības
ministrija

GEOLatvija.lv

Teritorijas izmantošana

Līdzdalības budžets

VI. Sabiedrības iesaiste Līdzdalības budžets

2024. gadā izveidota līdzdalības budžeta informācijas sistēma (platforma), ar 01.01.2025. nodrošinot iespēju e-vidē visām pašvaldībām organizēt līdzdalības budžeta projektu ideju konkursus

PAZIŅOJUMU SAŅEMŠANA

Ienāc GeoLatvija.lv un piesakies paziņojumu saņemšanai par projekta iesniegšanas un balsošanas sākšanos

PROJEKTU IESNIEGŠANA

Ērti iesniedz savu projekta ideju

BALSOŠANA PAR PROJEKTIEM

Nobalso par, Tavuprāt, labākajiem projektiem!

Viedās administrācijas un
reģionālās attīstības
ministrija

VII. Saistošo noteikumu izstrāde

Saistošo noteikumu izdošanas pamatojums

Tikai **domes kompetencē ir izdot** saistošos noteikumus, tostarp pašvaldības nolikumu, kā arī saistošos noteikumus par pašvaldības budžetu un teritorijas plānojumu (*PL 10.panta pirmās daļas 1.punkts*).

- **dome ir tiesīga** izdot saistošos noteikumus, lai nodrošinātu pašvaldības **autonomo funkciju un brīvprātīgo iniciatīvu** izpildi (*PL 44.panta otrā daļa*),
kā arī
- **dome ir tiesīga** izdot saistošos noteikumus un **paredzēt administratīvo atbildību** par to pārkāpšanu, nosakot administratīvos pārkāpumus un par tiem piemērojamos administratīvos sodus, ja likumos nav noteikts citādi, Pašvaldību likuma 45.panta pirmajā un otrajā daļā minētajos jautājumos,
un
- **dome ir tiesīga** izdot saistošos noteikumus **nozaru normatīvajos aktos** noteiktajos gadījumos.

Viedās administrācijas un
reģionālās attīstības
ministrija

VII. Saistošo noteikumu izstrāde

Saistošo noteikumu izdošanas pamatojums

NB!

Normatīvajos aktos noteiktajos gadījumos **domei ir pienākums izdot** saistošos noteikumus, lai noregulētu jautājumu, kuru **likumdevējs atstājis pašvaldības pārziņā**.

(skat. piem., likuma “Par nekustamā īpašuma nodokli” 5.panta 1.¹daļu, Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 3.panta trešo daļu, 36.panta sestā daļa, likuma “Par palīdzību dzīvokļa jautājumu risināšanā” 6.panta otrā daļa u.c..)

! Apkopojumu «**Pašvaldības saistošo noteikumu izdošanas pilnvarojums**»
aicinām skatīt [VARAM tīmekļvietnē](#).

Viedās administrācijas un
reģionālās attīstības
ministrija

VII. Saistošo noteikumu izstrāde

Saistošo noteikumu paskaidrojuma raksts

Izstrādājot saistošo noteikumu projektu, tam pievieno **paskaidrojuma rakstu** ar saistošo noteikumu **sākotnējās ietekmes izvērtējumu**.

Izvērtējot saistošo noteikumu projekta sākotnējo ietekmi, **vērtējumu** jāsniedz **par 8** ar Pašvaldību likumu noteiktām **sadaļām** (*PL 46.panta pirmā un otrā daļa*) – aicinām **pievērst īpašu uzmanību 3 sadaļām**:

- **mērķis un nepieciešamības pamatojums**, alternatīvi risinājumi
- **fiskālā ietekme** uz pašvaldības budžetu ar konkrētiem aprēķiniem
- sociālā ietekme, ietekme uz vidi, iedzīvotāju veselību, uzņēmējdarbības vidi, konkurenci
- ietekme uz administratīvajām procedūrām un to izmaksām visām iesaistītajām personām
- ietekme uz pašvaldības funkcijām un cilvēkresursiem
- izpildes nodrošināšanas kārtība
- prasību un izmaksu samērīgums pret paredzētajiem ieguvumiem
- **veiktās konsultācijas ar privātpersonām un institūcijām**

Viedās administrācijas un
reģionālās attīstības
ministrija

VII. Saistošo noteikumu izstrāde

Saistošo noteikumu paskaidrojuma raksts

Princips → **brīvprātīgās iniciatīvas plāno** un finansējumu to izpildei nodrošina, **ja tas netraucē** pašvaldības kompetencē esošo autonomo **funkciju** un deleģēto pārvaldes **uzdevumu izpildei**.

Saistošo noteikumu paskaidrojuma rakstā **atspoguļojams izmaksu samērīgums un apliecināma** pašvaldības **iespēja īstenot** brīvprātīgo iniciatīvu!

NB!

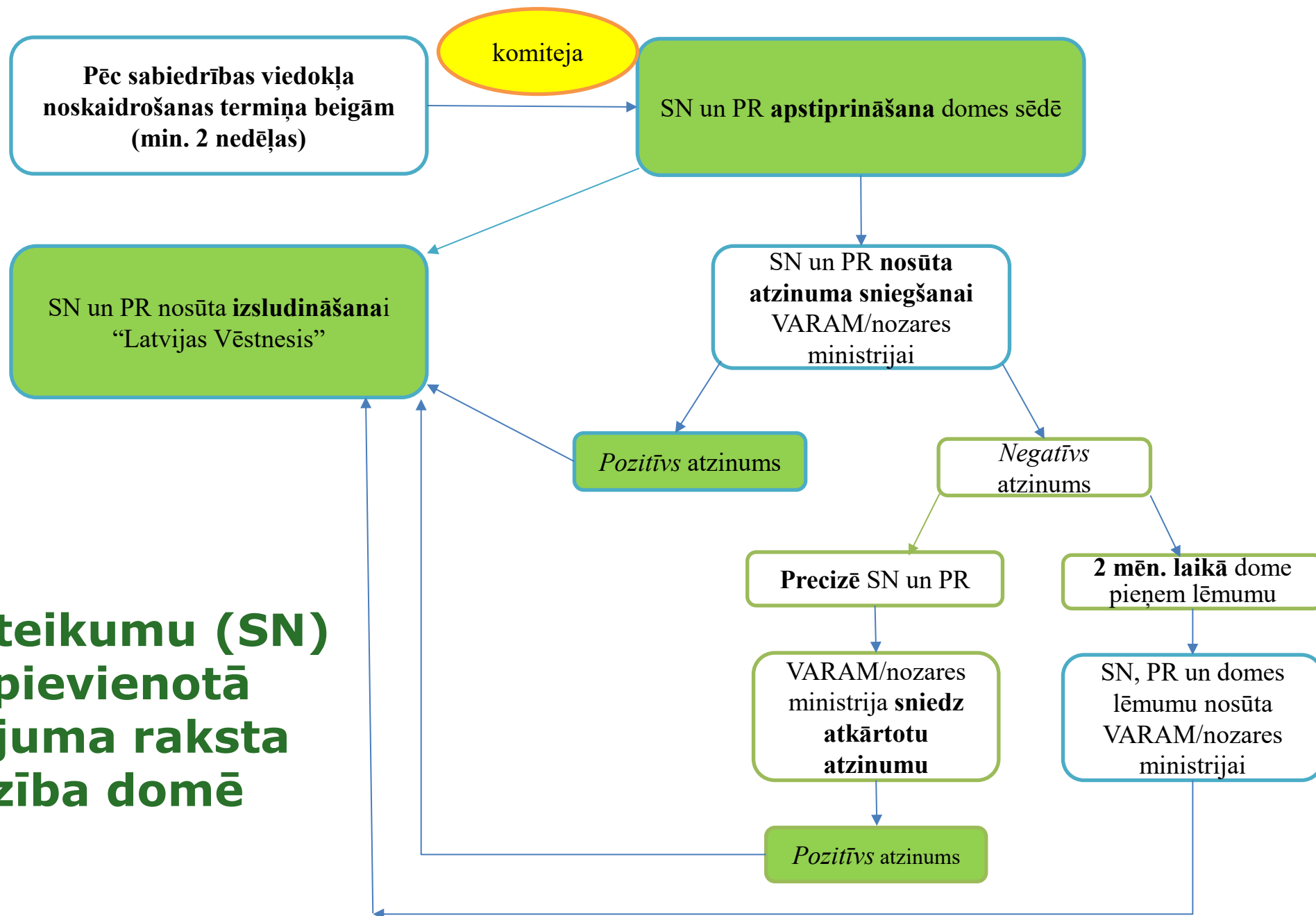
Saistošo noteikumu un paskaidrojuma raksta izstrādes kārtība, kas noteikta Pašvaldību likumā **nav attiecināma** uz saistošajiem noteikumiem **teritorijas plānošanas** jomā un **pašvaldības budžeta** saistošajiem noteikumiem

Par saistošo noteikumu paskaidrojuma raksta sadaļās iekļaujamās informācijas apjomu un detalizācijas pakāpi aicinām skatīt metodisko materiālu “**Saistošo noteikumu projekta paskaidrojuma raksts**” un “**Saistošo noteikumu paskaidrojuma raksts un tā loma saistošo noteikumu izstrādē**”, kas pieejami [VARAM tīmekļvietnē](#).

Viedās administrācijas un
reģionālās attīstības
ministrija

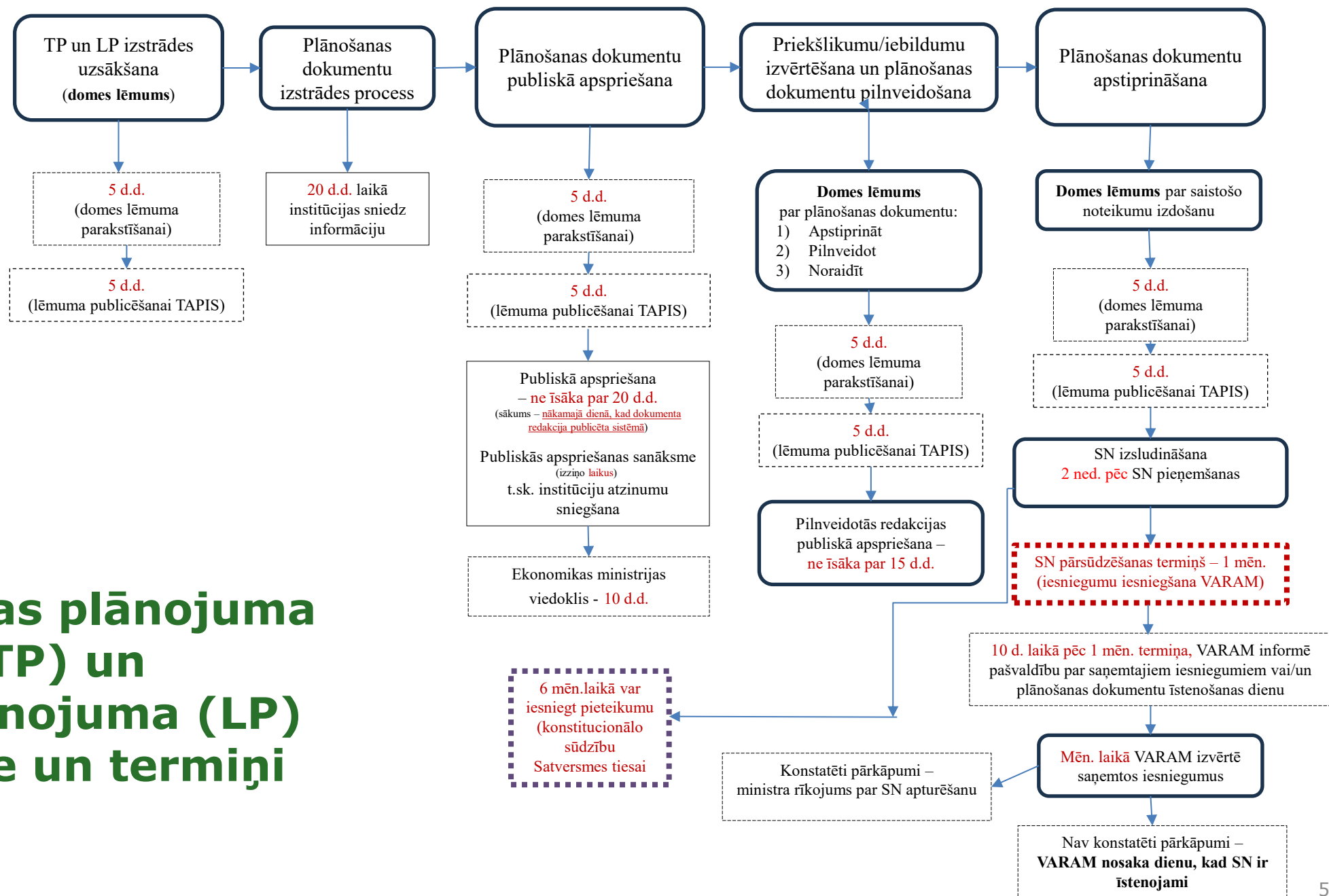
Saistošo noteikumu (SN) un tiem pievienotā paskaidrojuma raksta (PR) virzība domē

Viedās administrācijas un
reģionālās attīstības
ministrija

Teritorijas plānojuma (TP) un lokālplānojuma (LP) izstrāde un termiņi

Viedās administrācijas un
reģionālās attīstības
ministrija

VII. Saistošo noteikumu izstrāde Teritorijas plānojums un lokālplānojums

NB!

2020.gada 23.jūnijā spēkā stājās **Administratīvo teritoriju un apdzīvotu vietu likums**, kura pārejas noteikumu 17.punkts nosaka ar 2021.gada 1.jūliju jaunizveidoto pašvaldību pienākumu **līdz 2025.gada 31.decembrim izstrādāt teritorijas plānojumu** visai jaunajai administratīvajai teritorijai.

Prasība ir attiecināma uz minimālo prasību izpildi, t.i., **līdz 2025.gada 31.decembrim jaunizveidotajām pašvaldībām jābūt izstrādātai vismaz plānojuma 1.redakcijai, kas nodota publiskajai apspriešanai.**

Savukārt turpmākās plānojuma izstrādes darbības – publiskās apspriešanas rezultātu analīze, pilnveidotās redakcijas izstrāde un lēmuma pieņemšana domē par gala redakcijas apstiprināšanu – var notikt pēc 2025.gada 31.decembra.

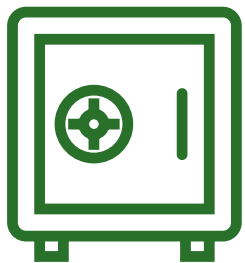

Papildu jautājumu gadījumā aicinām sazināties ar **Telpiskās plānošanas un zemes pārvaldības departamenta** Zemes pārvaldības un plānojumu uzraudzības nodaļas vecāko ekspertu **Dainu Pētersoni**:

+371 67026912, daina.petersone@varam.gov.lv

Viedās administrācijas un
reģionālās attīstības
ministrija

VII. Saistošo noteikumu izstrāde

Pašvaldības budžets

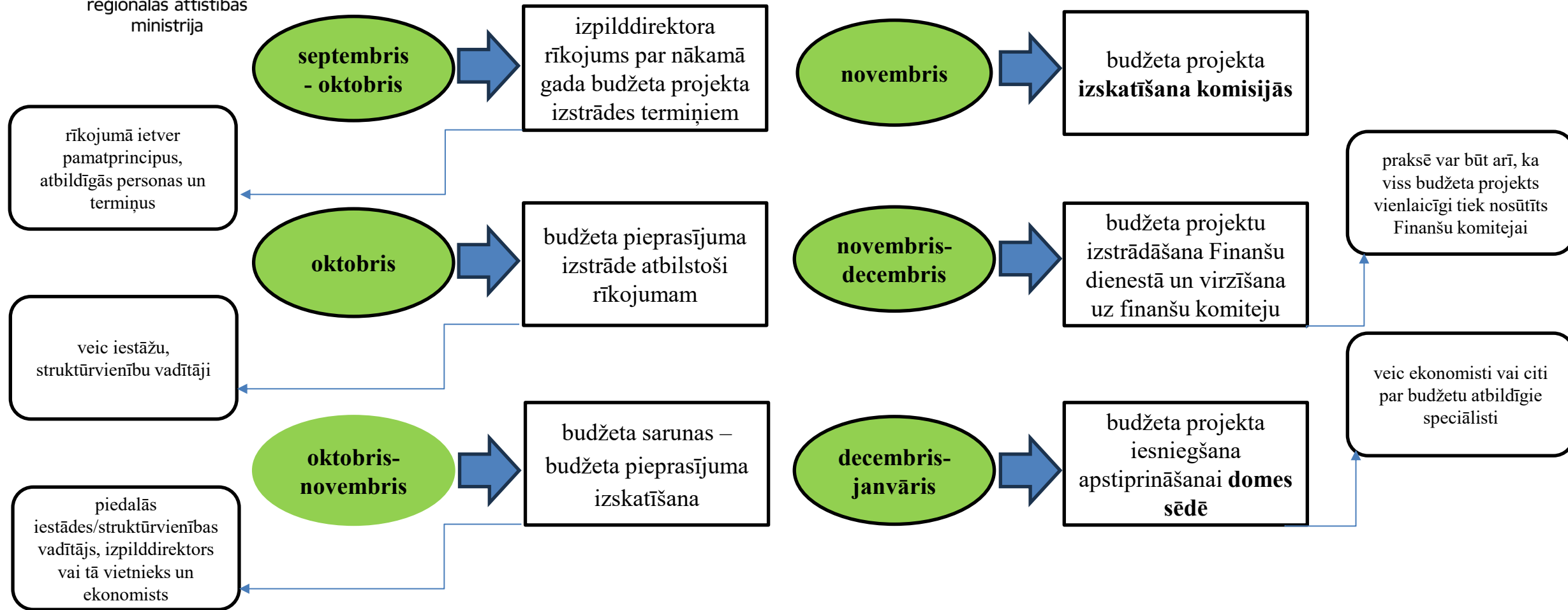
- **Gadskārtējais pašvaldības budžets** ir dokuments, kuru noformē un apstiprina kā pašvaldības **saistošos noteikumus** (*likums “Par pašvaldību budžetiem” 16.panta pirmā daļa*). Vienlaikus budžeta projektam pievieno **paskaidrojuma rakstu (paskaidrojumus)**, kuru veido **6 sadaļas** (*likums “Par pašvaldību budžetiem” 17.panta pirmā daļa*). **Grozījumi budžetā** tiek veikti, apstiprinot pašvaldības saistošos noteikumus un tiem pievieno paskaidrojuma rakstu (paskaidrojumus), kuru veido trīs sadaļas.
- Pašvaldības **budžetu un tā grozījumus neskata domes ārkārtas sēdē** (*PL 29.panta otrā daļa*).
- Gadskārtējais pašvaldības budžets **jāizstrādā un jāiesniedz** apstiprināšanai domei **ne vēlāk kā 2 mēnešu laikā pēc gadskārtējā valsts budžeta** likuma izsludināšanas (*likums “Par pašvaldību budžetiem” 15.pants*).
- Budžeta **grozījumus** (vai tikai tāmes iekšējos grozījumus) **var ierosināt** budžeta izpildītāji, domes vadība un deputāti. Budžeta grozījumus **apstiprina dome**.

Viedās administrācijas un
reģionālās attīstības
ministrija

VII. Saistošo noteikumu izstrāde

Budžeta procesa plānošanas ieteicamie etapi

Viedās administrācijas un
reģionālās attīstības
ministrija

VII. Saistošo noteikumu izstrāde

Pašvaldības budžets

NB!

Vienlaikus ar saistošo noteikumu par pašvaldības budžetu un to paskaidrojuma raksta nosūtīšanu izsludināšanai pašvaldība **nosūta tos zināšanai arī VARAM (PL 48.panta otrā daļa).**

NB!

Dome nodrošina finanšu revīziju par gada pārskatu vai konsolidēto gada pārskatu. Gada pārskata vai konsolidētā gada pārskata revīzijai **dome lemj** par revīzijas pakalpojuma līguma slēgšanu ar zvērinātu revidentu vai zvērinātu revidentu komercsabiedrību un izdevumus par pakalpojumu sedz no pašvaldības budžetā paredzētajiem līdzekļiem (PL 74.panta otrā daļa).

NB!

Dome var lemt par lietderības revīziju, lai kontrolētu pašvaldības finanšu līdzekļu izlietošanu atbilstoši pieņemtajam budžetam un tāmēm (PL 76.panta 1.punkts).

Viedās administrācijas un
reģionālās attīstības
ministrija

VII. Saistošo noteikumu izstrāde Pašvaldības budžets

NB!

Aicinām **atturēties veikt grozījumus** saistošajos noteikumos par pašvaldību budžetu, ja tos nebūs iespējams izsludināt tekošā saimnieciskā gada ietvaros.

Ja domei nav iespējams savlaicīgi veikt grozījumus saistošajos noteikumos – aicinām skatīt aktuālo pašvaldības finanšu situāciju Valsts kases tīmekļvietnē, kurā pieejami katras pašvaldības finanšu pārskati.

! Aicinām skatīt metodisko materiālu “Vadlīnijas veiksmīgai pašvaldību saistošo noteikumu par budžetu sagatavošanai” [VARAM tīmekļvietnē](#).

! Par saistošo noteikumu par pašvaldības budžetu sagatavošanu jautājumu gadījumā aicinām sazināties ar Valsts ilgtspējīgas attīstības plānošanas departamenta Teritoriju attīstības izvērtēšanas nodaļas vadītāja vietnieci **Dzintru Muzikanti**:

+371 67026930, dzintra.muzikante@varam.gov.lv

Viedās administrācijas un
reģionālās attīstības
ministrija

Paldies par uzmanību!

Marta Bergmane, Pašvaldību departamenta direktora vietniece – Pašvaldību darbības
tiesiskā nodrošinājuma nodaļas vadītāja

Sabīna Liepa, Pašvaldību departamenta Pašvaldību pārraudzības nodaļas vadītāja

[Pašvaldību departaments](#)

[Viedās administrācijas un reģionālās attīstības ministrija](#)

